मासिक बालपत्रिका

मुना

२०८१ असार

सुरुङ यसरी बनाइन्छ

चिया गफमै खोलिएको विद्यालय

एआईको चमत्कार

एआईको चमत्कार

अजय शर्मा

एआईको प्रयोगबाट कम्प्युटरले पनि मानिसले जस्तै भाषा प्रशोधन, समस्या समाधानका साथै आफैँ पढ्ने, सोच्ने, विचार गर्ने, तर्क गर्ने, सिक्नेलगायतका काम गर्न सक्छ ।

एलेक्सा वा सिरीका बारेमा सुन्नुभएको छ ? स्वचालित कार (सेल्फ ड्राइभिङ कार) का बारेमा पढ्नु भएको छ ? स्मार्ट फोनमा अनुहार पहिचान गर्ने (फेस रिकग्निसन) प्रविधिले कसरी काम गर्छ भन्ने थाहा पाउनुभएको छ ? यी सबै प्रविधिमा धेरै समानता रहेका छन् । त्यो के भने यिनीहरूमा कृत्रिम बौद्धिकता (एआई) को प्रयोग गरिएको छ ।

भाइबहिनीहरू, तपाईंहरूले यसअघि नै एआईको प्रयोग गर्नुभएको हुन सक्छ । यस पटक हामीले एआईले कसरी काम गर्छ भन्ने विषयमा केही उपयोगी जानकारी दिने छौँ ।

कृत्रिम बौद्धिक (आर्टिफिसियल इन्टेलिजेन्स) भनेको कम्प्युटरको सोच्ने र सिक्ने क्षमता हो । एआईको प्रयोगबाट कम्प्युटरले पनि मानिसले जस्तै भाषा प्रशोधन, समस्या समाधानका साथै आफैँ पढ्ने, सोच्ने, विचार गर्ने, तर्क गर्ने, सिक्नेलगायतका काम गर्न सक्छ । अझ भनौँ, अन्य प्रकारका नयाँ प्रविधि जस्तै एआई एउटा नयाँ र उन्नत टुल हो ।

एआई के हो ?

भाइबहिनीहरू, तपाईंले 'आर्टिफिसियल इन्टेलिजेन्स' शब्द धेरै पटक सुन्दै आउनुभएको होला । हामीले दिएको कुरा मान्ने र बुझ्ने, स्थान चिन्ने, अनुहार चिन्ने र आफैँ सोचविचार गर्न सक्ने क्षमता नै कृत्रिम बुद्धिलाई 'आर्टिफिसियल इन्टेलिजेन्स' अर्थात् एआई हो । मानिसमा भएको क्षमता वा इन्टेलिजेन्सलाई प्रोग्रामिङमार्फत मेसिनमा नक्कल गरिसकेपछि जब यसले मानिसले जस्तै सोच्न

र क्रियाकलाप गर्न थाल्छ, तब त्यसलाई मेसिन इन्टेलिजेन्स वा आर्टिफिसियल इन्टेलिजेन्स भनिन्छ । यस्तो कृत्रिम बुद्धिले मानिसलाई विभिन्न कुरामा सहयोग गर्छ । यसले मेसिनलाई सोच्न सक्ने र आफैँ निर्णय लिन सक्ने बनाउँछ ।

एआईका केही उदाहरण

भाइबहिनीहरू, हामीले माथि नै भर्चुअल सहायक र सेल्फड्राइभिङ कारलगायतका एआईका केही उदाहरणका बारेमा कुरा गरिसक्यौँ । हामीले विभिन्न काममा कृत्रिम बौद्धिकताको प्रयोग गर्न सक्छौँ । हामीले जानेर वा नजानेर धेरै काममा एआईको प्रयोग गरिरहेका छौँ । त्यसका बारेमा कुरा गरौँ ।

भिडियो र चलचित्र सिफारिस

तपाईंले युट्युब वा नेटफ्लिक्समा कुनै भिडियो वा चलचित्र हेर्ने गर्नुभएको छ भने । त्यहाँ तपाईंले पहिले नै हेर्नुभएको कुराको आधारमा अन्य भिडियो र चलचित्रका लागि सिफारिस प्राप्त गर्नुहुने छ । यो सबै एआईले गर्दा भएको हो ।

च्याटबट

अहिले तपाईंले हेर्ने धेरै जसो वेबसाइटमा च्याटबट पाउनुहुन्छ । जसले तपाईंका प्रश्नको जवाफ दिन मद्दत गर्दछन् । यी च्याटबट सामान्यतया मानिसद्वारा सञ्चालित हुँदैनन् । तिनीहरू एआई हुन् ।

सर्च इन्जिन

कुनै कुरा खोज्नु पर्‍यो भने हामी सबैले हरेक दिन गुगललगायतका सर्च इन्जिन प्रयोग गर्ने गर्छौँ । सर्च इन्जिनले तपाईंले खोजेको कुरा विभिन्न वेबसाइटबाट खोजेर तपाईंलाई 'सर्च रिजल्ट' मा देखाउन एआई नै प्रयोग गर्छ । तपाईंले यसअघि प्रयोग गरेका एआईको अन्य उदाहरण सम्झनु भयो ? हामीले भर्खरै बताएका जस्तै तपाईंले एक पटक एआईका विभिन्न उदाहरण फेला पार्न थाल्नु भयो भने तपाईंले आफ्नो दैनिक जीवनमा कृत्रिम बौद्धिकता कहाँ कहाँ प्रयोग भइरहेको छ भन्ने पत्ता लगाउन थाल्नुहुने छ ।

एआईको मह□व के छ त ?

एआई हामी सबैको वरिपरि प्रयोगमा छ । तपाईंले यसका बारेमा थाहा पाउनु भयो वा भएन ? तर के बालबालिका के वृद्ध सबैले हरेक दिन जानेर वा नजानेर कृत्रिम बौद्धिकताको प्रयोग गर्ने गरेका छन् ।

अहिले हामीले प्रयोग गरिरहेको एआई पहिलो चरणको हो । कम्प्युटर वैज्ञानिकहरूले भविष्यमा कृत्रिम बुद्धिमत्ता अझ व्यापक र लोकप्रिय हुने भविष्यवाणी गर्ने गरेका छन् । त्यसैले सबै उमेर समूहका मानिसले एआईले कसरी काम गर्छ भनेर बुझ्नु आवश्यक छ ।

अहिले धेरै पेसामा एआईको प्रयोग भइरहेको छ । डाक्टरहरूले एक्सरे जस्ता मेडिकल स्क्यानको आधारमा बिरामीको उपचार गर्न एआईको प्रयोग गर्ने गरेका छन् ।

त्यस्तै अन्तरिक्षयात्रीले हाम्रो सौर्य मण्डल बाहिरका ग्रह पत्ता लगाउन एआई मोडेल प्रयोग गर्न सक्छन् । यी एक, दुई उदाहरण मात्र हुन् । एआईको प्रयोग जुनसुकै पेसा वा कामका लागि हुन सक्छ । ■

एआई हामी सबैको वरिपरि प्रयोगमा छ । तपाईंले यसका बारेमा थाहा पाउनु भयो वा भएन ? तर के बालबालिका के वृद्ध सबैले हरेक दिन जानेर वा नजानेर कृत्रिम बौद्धिकताको प्रयोग गर्ने गरेका छन् ।